

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Згама Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЄКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

житлової політики” є недосконалою редакція 24 статті потребує доопрацювання. Зі свого боку пропонуємо наступне визначення даної дефініції: «Операторами доступного житла – товариство з обмеженою відповідальністю та акціонерне товариство, основною статутною діяльністю яких є будівництво доступного житла та управління таким житлом, які реінвестують 30 відсотків свого доходу в будівництво й утримання житлового фонду та набувають статус оператора після включення до Реєстру операторів доступного житла.»

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України “Про основні засади житлової політики”. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35482.html>
2. Основні засади державної житлової політики: рекомендації до розробки закону : Аналітична записка / І. Вербицький, Л. Федорова, А. Боброва. 28.06.2023 р. URL: <https://cedos.org.ua/researches/osnovni-zasady-derzhavnoyi-zhytlovoi-polityky-rekomendacziyi-do-rozrobky-zakonu-2/>

Ключові слова: соціальне житло, оператор доступного житла, забудова, будівництво, неплатоспроможність, банкрутство, захист інтересів.

Keywords: social housing, affordable housing operator, development, construction, insolvency, bankruptcy, protection of interests.

Попелюк Вадим Павлович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Соціальна значущість в Україні забезпечення громадян житлом не викликає сумнівів, але в умовах війни загострилася проблема створення державою дієвих механізмів для вирішення житлових проблем. Більш того, для функціонування правової демократичної держави важливим є забезпечення реалізації людиною права на житло, що складає основу приватної власності на об’єкти нерухомого майна, адже забезпечення з боку держави належної охорони даного інституту є одним із пріоритетних напрямів діяльності всієї правової системи та розвитку демократичного суспільства.

Конституція України, як однією із основних конституційних засад, встановлює в статтях 41, 47 Конституції України заборону на протиправне позбавлення права власності та непорушність цього права і те що, будь-які обмежувальні приписи стосовно порушення права приватної власності можуть передбачені тільки законом [1].

Житло для будь-якої людини є певною умовою її належного розвитку, а Україна, як держава гарантує всім своїм громадянам право на житло. При цьому, як зазначає Марценко Наталія, що в конституційному праві, термін «житло» означає адресно-географічні координати обраного місця, яке є приміщенням і призначене для проживання людини. На відміну від конституційно-правового розуміння зазначеного поняття, цивільно-правова категорія житла, підпадає під поняття нерухомої речі, яка перебуває в обороті, а саме: «...повинно допускати фізичну можливість вчинення дії, предмета угоди» [2, с. 122].

В той же час, не вдаючись в детальний аналіз чинного законодавства щодо поняття «житла» зазначено, що воно виступає об'єктом житлових правовідносин та узагальнює в собі поняття, що стосуються різних об'єктів нерухомості, які відносяться до житлових приміщень.

В будь-якому разі, під час дії воєнного стану на території країни відбувається значне звуження прав людини, що носить негативний характер передусім для приватної сфери життя. Так, пунктом 4 статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачено можливість застосування органами державної влади таких обмежень: примусово відчужувати майно, що перебуває у приватній або комунальній власності, зокрема об'єкти фонду захисних споруд цивільного захисту, вилучати майно державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка [3]. Для порівняння, нормами статті 150 Житлового кодексу України регламентовано реалізацію права приватної власності на нерухоме майно так: громадяни, які мають у приватній власності будинок (частину будинку), квартиру, користуються ним (нею) для особистого проживання і проживання членів їх сімей і мають право розпоряджатися цією власністю на свій розсуд: продавати, дарувати, заповідати, здавати в оренду, обмінювати, закладати, укладати інші не заборонені законом угоди [4].

Відповідно положеннями Житлового кодексу України встановлено виключне право власника житлового об'єкта вчиняти правомірні дії стосовно свого нерухомого майна. Проте, війна дала правові підстави для обмеження права приватної власності на житло без реальних та ефективних механізмів відновлення такого права.

Цілком погоджуючись з думками та дослідженнями Рогового А., що російська агресія стала викликом для нашого суспільства та держави, тому потребує створення від держави відповідних механізмів у сфері житлової політики. Більш того, російська агресія проти України спричинила велику напруженість в сфері геополітики та велику кількість біженців до Європи (особливо у країни Центральної та Східної Європи). Також російська агресія призвела до зруйнування частини економіки та цивільної інфраструктури, що вплинуло загалом на економічний та соціальний добробут України. Житлова криза, яка викликана соціальною турбулентністю, виникла не тільки в тих регіонах, де ведуться бо-

йові дії, але й у по всій Україні. Війна істотно вплинула на ринок житла по всій Україні, що призвело підвищення вартості житла, підвищення вартості оренди в регіонах віддалених від районів бойових і навпаки до зниження вартості житла в регіонах наближених до ведення бойових дій. Як будь-який воєнний конфлікт, російська агресія призвела до зниження доступності житла, появи неформальних поселень, змін в підходах до моделі житлового будівництва та відповідно вимагає змін в житловій політиці, оскільки [5, 123].

Окупація певних території України та ведення бойових дій, привела до того, що значна кількість громадян, на жаль, були вимушені покинути власні будинки через їх руйнування. Тобто, практично йдеться про втрату права приватної власності на житло. При цьому, житловий фонд держави зазнає колосальних втрат, що в подальшому спричинить різко негативний вплив на всю економічну систему. За попередніми підрахунками Київської школи економіки, руйнування житлового фонду оцінюються в 54 мільярди доларів [6]. Звичайно, дані втрати стануть справжнім викликом для фінансової сфери країни в умовах післявоєнної відбудови, однак даний напрямок діяльності держави є вкрай важливим.

Безумовно, що відбудова житлового фонду є тривалим у часі та потребує створення ефективних заходів житлової політики в напрямку відбудови та реконструкції житла. Оскільки, окрім фактичної неможливості реалізації права приватної власності на житло через фізичне знищення об'єктів, також настають негативні юридичні наслідки для власників такого майна – втрата права власності.

Вагомим кроком в цьому напрямку стало прийняття 23 лютого 2023 Закону України № 2923-IX «Про компенсацію за пошкодження...», в якому встановлено, що: громадяни України, майно яких було знищене, зможуть отримати відшкодування від держави із одночасною втратою права власності на таке майно [7].

Отже, вищенаведене доводить, що введення воєнного стану в державі та вчинення акту збройної агресії стало надзвичайним викликом для правової системи України. Адже однією з цілей врегулювання суспільних відносин у сфері житлового права є забезпечення реалізації права власності на нерухоме майно громадянами.

На жаль, активні бойові дії на території держави спричиняють, як фізичне знищення об'єктів житлового фонду, так і настання негативних юридичних наслідків для власників – втрата права власності. На даний час врегульовано лише деякі елементи механізму захисту права власності через виплату державою компенсації за знищене або пошкоджене майно. Така державна політика повинна сприяти за можливості відновленню втраченого права або ж відшкодувати завдані збитки фізичним особам, майно яких не підлягає відбудуванню.

Безумовно, що завдання з відновлення житлового фонду є поетапним та надзвичайно масштабним та потребує створення державою простих та доступних механізмів з отримання житла. Крім того, основою якісно нових підходів воєнної та після воєнної житлової політики повинні стати принципи, які забезпечать доступність до якісного та сучасного житла.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Марценко Н. Порівняльно-правова характеристика поняття житла у національному та міжнародному праві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 4 (16). С. 121–125. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/559.2>.
3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
4. Житловий кодекс України від 30.06.1983 № 5464-X. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
5. Роговий А. Вплив воєнного стану на формування та реалізацію житлової політики України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 4 (32). С. 121-131. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/277029/271833>
6. За останніми обрахунками загальна сума прямих збитків інфраструктури становить \$103.9 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/za-ostannimiobrahunkami-zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-infrastrukturi-stanovit-103-9-mlrd/>
7. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України ід 23.02.2023 № 2923-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text>

Ключові слова: житло; житловий фонд, ринок житла, повномасштабна війна.

Keywords: housing; housing stock, housing market, full-scale war.

Войнарівський Микола Миколайович

суддя Миколаївського районного суду, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ

Зростання обсягів автомобільних перевезень, інтеграція транспортних систем та посилення вимог до безпеки роблять питання публічно-правової відповідальності перевізника особливо актуальним.

Попри наявність правового регулювання цих питань у Законі України «Про автомобільний транспорт» та інших законодавчих актах практика правозастосу-